

Sygn. akt III APz 11/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2013r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	del. SSO Beata Górską (spr.)
-----------------	------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko (...) Logistyk Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o wynagrodzenie za pracę

na skutek zażalenia powoda M. P.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 sierpnia 2013 r. sygn. akt VII P 11/13

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w części i zwolnić powoda M. P. od ponoszenia opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 5.000zł (pięciu tysięcy złotych);

II. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.

del. SSO Beata Górską

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2013r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów opłaty sądowej od pozwu.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Pozwem z dnia 11 czerwca 2013r. M. P. wystąpił z powództwem przeciwko (...) Logistyk sp. z o.o. w S. o zapłatę kwoty 185.211 zł. Jednocześnie powód wniósł o zwolnienie go od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, ponieważ nie jest w stanie ich pokryć samodzielnie bez uszczerbku dla siebie i swojej rodziny.

Z oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynika, że powód posiada mieszkanie o powierzchni 39,39 m², w którym mieszka wraz z żoną i 11 letnią córką żony. Jest również właścicielem samochodu osobowego M. (...) (rok produkcji 2004), nabytego w maju 2011 roku. Rodzina utrzymuje się z wynagrodzenia żony powoda w wysokości 1.760 zł, wynagrodzenia M. P. wynoszącego ok. 4.440 zł (tj. wynagrodzenie zasadnicze 1.472,59 zł+zaliczki, ryczałty i ekwiwalent) oraz alimentów płaconych na rzecz córki żony w kwocie 400 zł. Jak podał wnioskodawca, w skład jego comiesięcznych wydatków wchodzi: 350 zł - czynsz za mieszkanie, 636 zł – rata pożyczki

bankowej zaciągniętej w listopadzie 2012 roku, na 6 lat, na kwotę 29.000 zł, 1.235 zł – rata kredytu hipotecznego zaciągniętego w 2007 roku, na 25 lat, na 180.000 zł, 189,22 zł – rata pożyczki z czerwca 2013 roku, na 3 lata, na kwotę 8.200 zł, 474,54 zł – rata pożyczki z kwietnia 2012 roku, na 3 lata (brak podania kwoty całkowitej pożyczki), 1.709,95 zł – rata kredytu samochodowego z maja 2011 roku, na 4 lata, zaciągnięta na kwotę 60.000 zł, 103,81 zł – rata pożyczki z czerwca 2013 roku, na 3 lata (brak wskazania kwoty całkowitej pożyczki), 268,90 zł – opłata za telefony komórkowe, 9,90 zł – opłata za tv, 19,90 zł – opłata za internet, 176,07 zł – opłata za gaz, 183 zł – opłata za prąd, 400 zł – koszt zakupu paliwa, 800 zł – wyżywienie i środki higieny.

W ocenie Sądu Okręgowego opisana wyżej sytuacja nie daje podstaw do zwolnienia wnioskodawcy od kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy wskazał, że jak stanowi art. 102 § 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. 2010 Nr 90, poz. 594 ze zm.) zwolnienia od kosztów sądowych domagać się może osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Skorzystanie przez Sąd z instytucji zwolnienia od kosztów sądowych jest zarezerwowane dla wyjątkowych sytuacji, powoduje ona bowiem w istocie kredytowanie procesu przez Skarb Państwa.

Zwolnienie od kosztów sądowych jest przewidziane dla osób najuboższych, które wobec braku środków na ich pokrycie miałyby ograniczoną możliwość obrony swoich praw. Zatem powinno mieć miejsce wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, gdy strona nie jest w stanie poczynić jakichkolwiek oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i swojej rodziny (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 1984 r., II CZ 104/84).

W ocenie Sadu I instancji dochody otrzymywane przez rodzinę powoda nie pozwalają na uznanie go za osobę ubogą. Z oświadczenia odwołującego wynika bowiem, że miesięczny dochód rodziny M. P. wynosi ok. 6.600 zł, stąd też zdaniem Sądu przy racjonalnym wydatkowaniu tych środków powód byłby w stanie zaoszczędzić środki konieczne na prowadzenie niniejszego postępowania. Powód wskazał, że jego miesięczne wydatki wynoszą przeciętnie 6.577,29 zł. Sąd Okręgowy zważył, iż przeważającą część tych wydatków tj. ok. 4.350 zł to koszty spłaty zaciągniętych pożyczek. Zdaniem Sądu I instancji trzeba pamiętać, że opłata sądowa jest należnością Skarbu Państwa, która powinna być przez stronę procesu traktowana priorytetowo (tak Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniu z 16 listopada 2012 r., III APz 20/12). Powód nie może natomiast liczyć na to, że spłata zaciągniętych licznie pożyczek (w tym w szczególności na zakup samochodu osobowego opiewająca na kwotę 60.000 zł) może stawiać go w pozycji uprzywilejowanej w stosunku do innych osób ubiegających się również o zwolnienie z kosztów sądowych i pozwalać na czerpanie korzyści w postaci uwzględnienia przedmiotowego wniosku i w konsekwencji ponoszenia przez podatników konsekwencji zaciągnięcia przez wnioskodawcę pożyczek.

Reasumując, Sąd I instancji wskazał, że zasadą jest uiszczanie kosztów sądowych związanych z toczącym się sporem, a zobowiązania wnioskodawcy względem innych podmiotów z tytułu np. zaciągniętych pożyczek, nie korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia względem Skarbu Państwa, który w razie przyznania stronie zwolnienia od kosztów sądowych ponosi te koszty za stronę zwolnioną.

Z postanowieniem Sądu Okręgowego nie zgodził powód. Zaskarżył postanowienie w całości. Zarzucił mu naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 §1 kpc w związku z art. 102 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. 2010 Nr 90, poz. 594 ze zm.), polegający na braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz powzięciu błędnych ustaleń faktycznych i uznanie wskutek tego, że powód jest w stanie ponieść koszty sądowe związane z niniejszym postępowaniem, bez uszczerbku koniecznego dla siebie i swojej rodziny. Skarżący wniósł o zmianę postanowienia i zwolnienie powoda od kosztów sądowych w niniejszej sprawie w całości, ewentualnie w części lub o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie.

W uzasadnieniu zażalenia podniósł, że ocena Sądu Okręgowego sytuacji materialnej powoda i jego rodziny, w kontekście prawa powoda do skorzystania z dobrodziejstwa instytucji zwolnienia od kosztów sądowych, jest w

istocie jedynie bezkrytycznym przytoczeniem określonych poglądów judykatury, bez odniesienia do realiów niniejszej sprawy.

Podniósł, że zobowiązania finansowe, których spłata obecnie na nim ciąży, zaciągnięte zostały, w przeważającej części, na długo przed wytoczeniem powództwa, a ponadto na pokrycie wydatków, którym nie sposób przypisać cechy zbędności czy zbytkowności. Podał również, że na kwotę jego wynagrodzenia obecnie otrzymywanego w większości składają się diety i ryczałty za podróże zagraniczne, zatem nie zasilają one budżetu domowego, bowiem stanowią one zwrot wydatków, które powód ponosi w związku ze świadczoną pracą na rzecz obecnego pracodawcy. Odnosząc się do stanowiska Sądu Okręgowego, że powód mógł zaoszczędzić odpowiednią sumę podał, że z uwagi na to że nie otrzymywał dochodzonych pozwem świadczeń, nie miał możliwości nic zaoszczędzić.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie powoda okazało się częściowo uzasadnione.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, biorąc pod uwagę zebrany przez Sąd I instancji materiał dowodowy dotyczący sytuacji materialnej i rodzinnej powoda, zachodzą przesłanki do częściowego zwolnienia powoda od opłaty od apelacji.

Zgodnie z art. 101 ustawy z 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Sąd Apelacyjny co do zasady podziela stanowisko Sądu Okręgowego, iż instytucja zwolnienia od kosztów ma charakter wyjątkowy, służący stronie faktycznie pozbawionej dochodów, bądź osiągającej je w zbyt niskiej wysokości. Za słuszny należy również uznać wyrażony przez Sąd I instancji pogląd, iż strona inicjująca postępowanie winna liczyć się z koniecznością poniesienia związanych z tym kosztów i gromadzić odpowiednio wcześniej środki potrzebne na pokrycie przewidywanych kosztów. Zważyć jednak należy, iż w przypadku powoda, możliwości w zakresie gromadzenia oszczędności determinują przede wszystkim jego możliwości zarobkowania. Powód bowiem nie uzyskiwał spodziewanych dochodów z wynagrodzenia i wydatkował znaczną część swojego wynagrodzenia na spłatę kredytu hipotecznego oraz kredytu na samochód, który stanowił jego narzędzie pracy.

Biorąc pod uwagę znaczną wysokość opłaty od pozwu, a także to, że wynagrodzenie za prace korzysta ze szczególnej ochrony, Sąd Apelacyjny uznał, iż w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do jedynie częściowego zwolnienia powoda od opłaty od apelacji, by umożliwić powodowi dochodzenie przed sądem, tego szczególnego świadczenia.

Sąd Apelacyjny przyjął, iż powód jest w stanie uiścić część należnej opłaty od apelacji w kwocie 5000 zł. W ocenie sądu, brak jest przesłanek warunkujących zwolnienie powoda od uiszczenia opłaty od pozwu w całości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uwzględnienia wymaga pogląd, że nadmierna wysokość opłaty może być potraktowana, w konkretnej sytuacji, jako ograniczenie prawa do sądu. Ustanowione opłaty muszą uwzględnić równowagę (rozsądny związek proporcjonalności) między interesem państwa w pobieraniu opłat sądowych a interesem strony w dochodzeniu roszczeń (obrony praw) w postępowaniu sądowym.

W wypadku, gdy koszty postępowania stwarzają wyraźną przeszkodę w dostępie do sprawiedliwości, powinny one zostać – w miarę możliwości – ograniczone lub zniesione. Ta okoliczność powinna być wzięta – zdaniem Sądu Apelacyjnego – przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy. Prawo do sądu nie jest pomyślane jako gwarancja praw teoretycznych lub złudnych, ale praktycznych i skutecznych. Sąd Apelacyjny uznał więc w powyższej sprawie, iż stronie efektywnie odmówiono prawa do sądu przez określenie zbyt wysokich kosztów postępowania. Jednocześnie całkowite zwolnienie strony od opłaty nie znajduje uzasadnienia w analizowanej sytuacji majątkowej (powód jest osobą czynną zawodowo).

Sąd Apelacyjny zwalniając powoda od opłaty od pozwu miał więc na uwadze z jednej strony fakt, iż powód jak i jego żona uzyskują niewysokie dochody i są zobowiązani do spłaty zaciągniętych kredytów, a z drugiej strony fakt, iż w momencie zarobkowania powód winien zgromadzić stosowne środki finansowe, które przeznaczy na opłaty sądowe.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 §1 kpc w związku z art. 397 §2 kpc.

del. SSO Beata Górka